

Themasessie: Monitoring

1 april 2025 – 13:00 – 14:30

Onderstaand verslag geeft de belangrijkste conclusies van de sessie weer. De hele sessie is terug te kijken op de website van Natuur-inbouw: [Thema-overleggen | Natuur-inbouw | Interreg Vlaanderen-Nederland](#)

De sprekers tijdens deze sessie waren Gerald Driessens van Natuurpunt en Daan Dekeukeleire van Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)

Monitoring van vogels – samenvatting

Door Gerald Driessens - Natuurpunt

Monitoringmethoden

- Territoriumkartering: intensieve methode waarbij alle soorten in een gebied in kaart worden gebracht. Vereist meerdere rondes en grondige kennis van territoriale gedragingen.
- Nestlocaties opvolgen: gericht zoeken naar broedparen en bezette nestlocaties, wat gebiedsmatig of langs bepaalde routes kan gebeuren. Dit wordt vaak gebruikt bij soortbescherming.
- Broedsucces monitoren: gebruik van nestcontroles, camera's en ringwerk om reproductie en groei van kuikens te volgen. Dit geeft inzicht in het aantal broedsels en het aantal jongen per broedsel.

Technieken:

Warmtecamera's en nestcamera's kunnen helpen bij het efficiënt monitoren van vogels zonder deze te verstoren.

- Nestcamera's: betaalbare optie om nestactiviteiten te volgen, zoals bij koolmezen.
- Warmtecamera's: handig voor vroege ochtendcontroles om bezette nestkasten te identificeren.

Uitdagingen:

- Soortspecifieke protocollen: Verschillen in broedperiode, territoriumgrootte en trefkans per soort.
- Koloniebroeders: koloniebroeders vereisen specifieke methoden voor een goede monitoring; dit geldt voor soorten als huiswaluw en visdief.

Monitoring van vleermuizen – samenvatting

Door Daan Dekeukeleire – INBO

Methoden van monitoring:

- Wintertellingen: tellen van vleermuizen in winterverblijfplaatsen zoals bunkers en forten. Dit vereist zorgvuldige notities en statistische verwerking van data.
- Kraamkolonies: tellen van vleermuizen in en rondom zomerverblijfplaatsen, vaak via visuele inspecties en avondtellingen. Ook warmtecamera's kunnen hiervoor gebruikt worden.

Technieken:

- Warmtebeeldcamera's: effectief voor het tellen van vleermuizen bij uitvliegopeningen.
- Telpoorten: automatische registratie van vleermuizen die in en uit vliegen.
- DNA-analyse: gebruik van keuteltjes en EDNA om soorten te identificeren.

Nieuwe technieken zoals EDNA bieden mogelijkheden, maar het vereist nog verdere ontwikkeling en validatie voordat deze op zichzelf gebruikt kunnen worden om aan- of afwezigheid van vleermuizen vast te stellen.

Uitdagingen:

- Verhuisgedrag: vleermuizen verplaatsen zich vaak tussen verblijfplaatsen, wat monitoring bemoeilijkt.
- Technologische hulpmiddelen: Nieuwe technieken zoals infrarood en automatische detectors bieden mogelijkheden maar hebben ook beperkingen.

Vragen en Antwoorden

1. **Vraag:** Welke warmtecamera raad je aan?

Antwoord: Gerald raadt aan om te kijken naar de beeldkwaliteit en prijs. Hij noemt de Kallax warmtecamera, die ongeveer €3.000-€4.000 kost, en de Hik Micro, die rond de €1.500 kost. Er zijn ook kleine voorzetlensjes voor mobiele telefoons die als warmtecamera kunnen fungeren.

2. **Vraag:** Je sprak over nestcamera's dat ze beschikbaar zijn voor een habbekrats. Welke prijs bedoel je hierin en welke merken beveel je aan?

Antwoord: Gerald geeft aan dat de prijzen en beschikbaarheid van nestcamera's snel veranderen. Hij noemt dat het streamen van beelden soms het duurste aspect kan zijn, afhankelijk van de aanwezigheid van wifi in de buurt van het nest.

3. **Vraag:** Heb je een minimaal kennisniveau nodig voor een goede monitoring? Kan ik dit als gemeente met een gerust hart aan de lokale vogelwerkgroep van ons natuurvereniging De Steltkluut in Terneuzen vragen?

Antwoord: Gerald legt uit dat vogelwerkgroepen meestal veilig en effectief werken, vooral als ze cursussen organiseren om inventarisatievaardigheden te leren. Voor algemene inventarisaties is grondige kennis van territoriale gedragingen vereist.

4. **Vraag:** Worden er door het inventariseren van nesten en het in kaart brengen er op vlak van omgevingsvergunningen ingegrepen dat men nesten gaat verwijderen en is er een gestage samenwerking met steden en gemeenten om die gegevens te

raadplegen om de soorten in stand te houden?

Antwoord: Gerald geeft aan dat er vaak geen gestage samenwerking is en dat natuurwaarden vaak als een hindernis worden beschouwd. Lokale vrijwilligers brengen vaak conflicten aan het licht. Bij verplichte natuurtoetsen, zoals bij windturbine locaties, worden tel- en inventarisatieresultaten wel meegenomen.

5. **Vraag:** In welke gevallen mag je geen tellingen doen?

Antwoord: Daan legt uit dat je geen tellingen moet doen die vleermuizen verstoren, zoals frequente wintertelling of jonge dieren in zomer kolonies bezoeken.

6. **Vraag:** Zijn de vangnetten dan niet waarneembaar voor vleermuizen?

Antwoord: Daan bevestigt dat vangnetten waarneembaar zijn voor vleermuizen, maar ze kunnen worden verrast of gelokt naar de netten door bepaalde geluiden af te spelen.

7. **Vraag:** Zijn er al door INBO natuur inclusieve maatregelen genomen?

Antwoord: Daan geeft aan dat INBO voornamelijk een onderzoeksinstelling is en geen maatregelen neemt.

8. **Vraag:** Welke kasten worden er geadviseerd want er zijn zoveel soorten dat men zich afvraagt of ze wel correct zijn?

Antwoord: Daan raadt aan om grote kasten van houtbeton te gebruiken en variatie te krijgen. Inbouwkasten zijn beter voor nieuwe gebouwen.

9. **Vraag:** Hoe is de toestand van de laatvlieger?

Antwoord: Daan geeft aan dat de laatvlieger het niet heel goed doet in Nederland en België, en dat de soort bedreigd is door verlies van verblijfplaatsen.

10. **Vraag:** Gebeurt het verhuizen tussen verblijfplaatsen in ook vaak met de jongen? Dat ze meegedragen worden in de vlucht? Of is dat vooral een fenomeen met zwangere vrouwtjes?

Antwoord: Daan bevestigt dat jongen worden meegedragen door de moeder tijdens een verhuizing.

Take-home message

Samenwerking met vrijwilligers: monitoring kan niet zonder de inzet van vrijwilligers. Het is belangrijk om hen te betrekken en te ondersteunen.

Gebruik van diverse methodes: combineer verschillende methodes voor een completer en gedetailleerder beeld van de populaties en hun gedrag. Hiervoor is lange termijn data belangrijk om trends en populatieveranderingen te kunnen volgen.

Ecologische kennis: begrip van de ecologie van de soorten is cruciaal voor effectieve monitoring en het nemen van passende maatregelen.

Verder kijken?

- [Beleef de Lente - Vogelbescherming](#)

